

บทที่ 1

บทนำ

1.1 หลักการและเหตุผล

มันฝรั่งเป็นพืชอาหารที่สำคัญลำดับ 4 ของโลก รองลงมาจากข้าว ข้าวสาลี และข้าวโพด ในประเทศไทย มันฝรั่งเป็นพืชเศรษฐกิจชนิดหนึ่งที่สามารถทำรายได้สูงให้แก่เกษตรกรเมื่อเปรียบเทียบกับพืชชนิดอื่นอีกหลายชนิด โดยมีรายได้เฉลี่ยต่อไร่อยู่ระหว่าง 6,000 – 8,000 บาท ใช้ระยะเวลาปลูกสั้นประมาณ 3 เดือน (กรมวิชาการเกษตร, 2544 : ระบบออนไลน์) ปัจจุบันความต้องการมันฝรั่งและผลิตภัณฑ์มันฝรั่งได้เพิ่มขึ้นเป็นจำนวนมาก เนื่องจากการขยายตัวอย่างรวดเร็วของอุตสาหกรรมแปรรูปมันฝรั่งทั้งในรูปแบบมันฝรั่งทอดกรอบ (Potato Chip) มันฝรั่งทอดแบบแท่ง (French Fries) รวมทั้งขนมขบเคี้ยวอื่น ๆ ที่ทำจากแป้งมันฝรั่ง ดังนั้นจึงไม่มีปัญหาด้านการตลาดซึ่งในปัจจุบันมีแนวโน้มว่าจะมีการขยายพื้นที่ปลูกมันฝรั่งเพิ่มขึ้น (อนันต์ คาโรดม, 2544)

สำหรับพื้นที่เพาะปลูกมันฝรั่งในประเทศไทยในปี 2541 – 2542 มีพื้นที่ปลูกรวม 35,138 ไร่ ได้ผลผลิตรวม 98,416 ตัน และในปี 2542 – 2543 พื้นที่ปลูกเพิ่มขึ้นเป็น 59,153 ไร่ ผลผลิตเพิ่มขึ้นเป็น 100,122 ตัน สำหรับปี 2543 – 2544 สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตรได้คาดคะเนว่าพื้นที่ปลูกเพิ่มขึ้นเป็น 61,398 ไร่ ผลผลิตจำนวน 107,435 ตัน การขยายผลผลิตและพื้นที่ปลูกสืบเนื่องมาจากตลาดมันฝรั่งทอดกรอบมีแนวโน้มขยายตัวเพิ่มมากขึ้น ดังนั้นจึงมีการส่งเสริมให้เกษตรกรขยายพื้นที่ปลูกมันฝรั่งแหล่งผลิตมันฝรั่งที่สำคัญของไทยอยู่ในภาคเหนือ คือ จังหวัดเชียงใหม่และตาก ซึ่งมีพื้นที่ปลูกและได้ผลผลิตรวมกันคิดเป็นร้อยละ 90 ของพื้นที่ปลูกและผลผลิตทั้งประเทศ ส่วนจังหวัดอื่น ๆ ที่มีพื้นที่ปลูกมันฝรั่ง ได้แก่ เชียงราย ลำปาง ลำพูน และเลย โดยในปี 2541 – 2542 มีพื้นที่ปลูกรวม 35,138 ไร่ และได้ผลผลิตรวม 100 – 122 ตัน (กรมวิชาการเกษตร, 2544)

จังหวัดลำปางเป็นจังหวัดหนึ่งที่มีการปลูกมันฝรั่ง ซึ่งในปี 2544 สามารถทำรายได้ให้จังหวัดประมาณ 20 ล้านบาท จากการปลูกในเขตพื้นที่ 3 อำเภอ ได้แก่ อำเภอแม่ทะ อำเภอวังเหนือ และอำเภอแจ้ห่ม เป็นพื้นที่ที่มีสภาพภูมิอากาศที่เหมาะสมสำหรับการเจริญเติบโตของมันฝรั่ง โดยเฉพาะอำเภอแจ้ห่มเป็นแหล่งปลูกมันฝรั่งที่ใหญ่ที่สุดของจังหวัดลำปาง โดยเกษตรกรส่วนใหญ่ให้ความสนใจปลูกมันฝรั่งหลังเก็บเกี่ยววนข้าวเพื่อเป็นรายได้เสริมและยึดเป็นอาชีพต่อไป เนื่องจากมีการรับซื้อที่แน่นอน ระบบประกันราคาล่วงหน้าและสำนักงานเกษตรจังหวัดลำปาง ได้มีการส่งเสริมการปลูกมันฝรั่งให้แก่เกษตรกร

(สำนักงานเกษตรอำเภอแจ้ห่ม จังหวัดลำปาง, 2544) จึงทำให้เกษตรกรมีความมั่นใจและเพิ่มพื้นที่การปลูกมากขึ้นจากเดิม

ดังนั้น ผู้ศึกษาจึงมีความสนใจศึกษาต้นทุนในการปลูกมันฝรั่งและผลตอบแทนที่เกษตรกรในเขตอำเภอแจ้ห่ม จังหวัดลำปาง ได้รับ เพื่อเป็นข้อมูลให้แก่เกษตรกรและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการตัดสินใจลงทุนเพาะปลูก และพัฒนาการปลูกมันฝรั่งต่อไป

1.2 วัตถุประสงค์ของการศึกษา

เพื่อศึกษาต้นทุนและผลตอบแทนของเกษตรกรที่ปลูกมันฝรั่งในอำเภอแจ้ห่ม จังหวัดลำปาง

1.3 ประโยชน์ที่ได้รับจากการศึกษา

1. ทราบถึงต้นทุนและผลตอบแทนของเกษตรกรที่ปลูกมันฝรั่งในเขตอำเภอแจ้ห่ม จังหวัดลำปาง
2. ทราบถึงปัญหาในการผลิตของเกษตรกรที่ปลูกมันฝรั่งในเขตอำเภอแจ้ห่ม จังหวัดลำปาง
3. เป็นข้อมูลสำหรับเกษตรกรและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการตัดสินใจที่จะลงทุนปลูกและพัฒนาการปลูกมันฝรั่งในอนาคต

1.4 นิยามศัพท์

ต้นทุน หมายถึง ต้นทุนทั้งหมดที่ใช้ในการเพาะปลูกมันฝรั่ง ทั้งในส่วนที่เป็นต้นทุนคงที่ ได้แก่ ค่าเช่าที่ดิน ค่าเสื่อมราคาของเครื่องมืออุปกรณ์ และต้นทุนผันแปร ได้แก่ ค่าแรงงาน ค่าวัสดุ ค่าใช้จ่ายอื่น ๆ ตั้งแต่การเตรียมดิน ไปจนกระทั่งมีผลผลิตที่จำหน่ายได้ของเกษตรกรที่ปลูกมันฝรั่งในอำเภอแจ้ห่ม จังหวัดลำปาง

ผลตอบแทน หมายถึง เงินสุทธิต่อไร่หรือกำไรสุทธิที่ได้รับจากการนำรายได้ในการจำหน่ายมันฝรั่งหักต้นทุนและค่าใช้จ่ายในการลงทุนทั้งหมด